

Nr 1 januari 2010
Finlands

Synskadade

4 Nya hörnan
invigdes

8 Gåtfulla syner
skapar förvirring

10 Ann-Britt på
besökte Guatemala

Innehåll Nr 1/10

- 3** Ledaren: Medieklimathotet
- 4** Franska vindar i nya hörnan
- 7** Larsmounga fick skyddsglasögon
- 8** Gåtfulla syner
- 10** Ann-Britt på besök i Guatemala
- 14** Klaus Härö fick informationspris
- 16** Kåseriet: Käringen mot strömmen
- 18** NÖSS utmanar i bowling
- 20** Meddelanden
- 22** Meddelanden från distrikten
- 24** Annonser: Kurs/läger för familjer

Finlands Synskadade är medlemstidning för Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Tidningen utkommer med 10 nummer/år i svartskrift, punktskrift, på CD och som elektronisk version, se www.fss.fi/aktuellt/fs. Kan också fås som e-postbilaga. Årgång 99. Nummer 2/2010 utkommer 3.3, manusstopp 10.2.

Utgivare:

Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f.,
Parisgränden 2 A 1,
00550 Helsingfors
Tfn 09-6962 300

Chefredaktör:

Sofia Stenlund, tfn 09-6962 3017
e-post: sofia.stenlund@fss.fi
Meddelanden och annonser
mottas av chefredaktören.

Prenumerationer och adressändringar:

Susanna Antell, tfn 09-6962 3026
e-post: susanna.antell@fss.fi

Pärmbild: Ann-Britt Mattbäck och Angela
Foto: May-Christin Åkerlund

ISSN 0789-5739

Medieklimathotet

Under seminariet Mediespråk 2010 som hölls i Vasa nyligen diskuterades bland annat papperstidningens betydelse och framtid. För synskadavärlden har det alltid varit aktuellt med likprioriterade publikationer i ett flertal format, och jämlikhetsprincipen har betonat att olika format ska utkomma på samma villkor med tanke på utgivningsdatum och dylikt. Ändå kommer framtida förändringar i medieklimatet att påverka oss alla.

Idag löser dagstidningshusen problematiken på olika sätt. En del publicerar en pappers- och en nätversion parallellt, men med helt olika innehåll, medan andra går in för en nätpublikation identisk med pappersversionen, men avgiftsbelagd. Förutom dessa publikationsformer finns det ett otal hybrider av liknande lösningar. Det är helt enkelt mycket svårt för tidningsutgivare att förutse ett framtida konsekvent mediebetende om det ens finns ett sådant inom en nära framtid.

Hur borde då de grupper av funktionshindrade som är i behov av medieklimatets välvilja för att beaktas agera? Avsikten med sociala medier och ett allt större utbud på webben är att folk lättare selektivt ska kunna välja den information de anser att angår dem. Men vem tillgodoser att detta gäller oss alla? Att synskadade i åratal har mottagit sina finlandssvenska dagstidningar i form av en av inläsaren subjektivt vald andel ligger inte ens i rätt riktning, utan är snarare direkt bakåtsträvande med ursprung i detta resonemang.

Det är viktigt att synskadade mediekonsumenter inte tystnar och därmed faller i glömska i dylika sammanhang utan utmanar leverantörer och aktörer genom en aktiv delaktighet. Vi måste tillsammans se till att vi alla får samma möjligheter att ta till sig - eller välja att inte ta till sig - den information samhället har att delge oss. Ansvar ligger såväl hos konsumenterna som producenterna. Vi måste ställa högre krav på att informationen tillhör alla!

- Våra trogna musikanter från Östra Nyland förhöjer stämningen med glada låtar.

Franska vindar i nya hörnan

Spårvagnen glider fram längs Tavastvägen ut mot Arabia. Samma väg åkte redan min farmor som liten flicka då hon varit inne i stan. Både hon och pappa växte upp ute i Majstad. Denna novemberförmiddag är jag på väg mot någonting nytt, Svenska Synskadades i mellersta Nyland nya verksamhetscenter i Arabiastranden.

Jag stiger av vid den hållplats pappa använde som liten pojke, han bodde i en trävilla väster om Tavastvägen, nu står där höghus. Jag går däremot österut ned längs Hemholmsgatan till det nya området. Vid Parisgränden 2 står Stefan och vinkar in mellannylänningar. Vi ska ha årsmöte och invigning av vårt nya verksamhetscenter. Jag går in och uppför rätt så smala men välutmärkta trappor till andra våningen och in genom en bred dörr. Allt är funktionellt och tillgängligt. Man kommer också lätt in med en rullstol tack vare den rymliga hissen med automatdörrar. Centrets lokaliteter är skinande nya med nyinkaffade möbler. Till höger om tamburen finns stora salen med en avskiljbar del.

En mysig soffhörna inbjuder till samvaro. Eftersom vi är vid Parisgränden hänger det en stor bild av Paris med Seine och dess många broar ovanför soffan. På de andra väggarna hänger våra gamla kära tavlor smakfullt utplacerade. En stor balkong med rottingmöbler finns för varma, vackra dagar. Vid fönstret finns några större krukväxter. I övrigt har stora salen bord och stolar som går att placera fritt för olika evenemang. Vårt gamla kära piano står även här. Vänster om tamburen finns kansliet med en gatuvy från Paris med Eiffeltornet på väggen och medlemsrummet med bl.a. läs-tv och motionsredskap. I ändan av korridoren finns kök och hjälpkök. Allt är hållet i ljusa färger. Belysningen är klar och ändamålsenlig.

Efter mötesförhandlingar och en timmes paus blir det då invigning av centret. Ett femtiotal mellannylänningar har ställt upp för det högtidliga tillfället. Ordförande Sigrún Bessadóttir hälsar oss välkomna och hoppas att vi skall trivas och utvecklas i de nya utrymmena. Sedan är det förbundsordförande Gunilla Löfmans tur att hälsa från Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Hon önskar oss också all välgång i vår nya miljö. Som gåva av Förbundet får vi en krukväxt. Ordförande för byggkommittén Hans Åhman berättar om hela byggprojektet. Förutom Svenska synskadades i mellersta Nyland verksamhetsutrymmen finns här Förbundet Finlands Svenska Synskadades kansli och Svenska skolan för synskadade. Annan svenskspråkig verksamhet i kvarteret är ett daghem och en lågstadieskola. Man kan säga att Majstads svenska lekskola och folkskola som verkade fram till slutet av 1920-talet har återuppstått. FSS äger även övernattningsutrymmen i byggnaden. I övrigt består fastigheten av hyresbostäder. På den tomt byggnaden ligger låg på 1930-talet Bastmans bryggeri.

Centret skall ju också ha ett namn. Vi har haft en namntävling och en jury bestående av Ethel Loman, Dailis Lindqvist, Tiina Sandelin och Kalle Skogster hade valt ut tre förslag som vi fick rösta om, Hörnan, Lysmasken och Snäckan. Vid invigningen kungjordes resultatet och det blev Hörnan som föreslagits av Babben Gahmberg. Hon belönas med

blommor och ett pris. Sedan blir vår förra distriktssekreterare Tiina Sandelin avtackad. Hon gjorde mycket i samband med flyttningen. Så är det dags för musik. De trogna tre musikanterna från Östra Nyland framför på två dragspel och kontrabas flere glada låtar bl a La Paloma. Med tanke på den annalkande julen avslutar de med När ljusen skall tändas där hemma.

Så är det då dags för buffén. Den är också franskinspirerad med olika salla-

der och baguetter samt goda drycker. Alla låter sig väl smaka och sorlet bara stiger. Vi ser nog alla positivt fram emot verksamheten här i Majstad. Till dessert får vi kaffe och tårta.

Efter tre intensiva timmar i glada vänners lag är det då dags att söka sig hemåt. Jag vandrar mot spårvagnen och återvänder till centrum.

Text och foto: Magnus Nyström

■ Mat och dryck i fransk stil låter sig väl smaka.

- Årskurs 7 C i Cronhjelmsskolan i Larsmo förevisar sina nya skyddsglasögon.

Skyddsglasögon delades ut i Larsmo

FSS skyddsglasögonprojekt, där vi årligen delar ut skyddsglasögon i en skola, är inne på sitt fjärde år. I slutet av 2009 var det Cronhjelmsskolan i Larsmo som fick besök av FSS informatörer.

Det var inte helt utan strapatser skyddsglasögonens utdelningsdag inföll den 14 december. På grund av den kyliga väderleken fungerade tågtrafiken bristfälligt, varför FSS ansvarsperson med skyddsglasögonen i bagaget fick hålla en lång, oväntad paus i Seinäjoki och därmed missade den lektion som reserverats. På plats i skolan var dock FSS lokala informatörer från Norra Österbotens Svenska Synskadade, Ann-Britt Mattbäck och Per-Ole Ekstrand. Även distriktssekreterare Ann-Sofie Grankulla bidrog med stöd och hjälp vid informa-

tionstillfället om skyddsglasögonens betydelse och synskador i allmänhet. Det var årskurs 7 i Cronhjelmsskolan som alla fick varsitt par skyddsglasögon för att skydda syn och ögon inför fyrverkerierna i samband med nyårsfirandet. Det fanns inför årsskiftet 2009/2010 nya restriktioner angående avfyrningen, varför man hoppades på en minskning av antalet skador som kräver sjukhusvård. Man har dessutom förbjudit minderåriga att skjuta raketer.

**Text: Sofia Stenlund
Foto: Cronhjelmsskolan**

Gåtfulla syner

Det är ingen synvilla att Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf:s (FSS rf:s) nya verksamhetscenter Synvillan är belägen vid Parisgränden 2 i Helsingfors. Det är dock möjligt att centret för en synsvag person, under vissa förhållanden, kan bli en synvilla. Synvillor har alltid förekommit hos människor. I bibeln berättas om personer som såg olika slags syner. En ökenvandrare i Sahara kan se hallucinationer som t.ex. att en grön vattenrik oas hägrar framför vandraren. Alkohol och droger kan framkalla synvillor både hos seende och synskadade. Då kan FSS rf:s verksamhetscenter bli en synvilla för dem båda.

Synvillor är för synsvaga personer genom egna erfarenheter bekanta upplevelser. Synsvaga personer kan se återkommande och livfulla synvillor. Dessa kan handla om människor, djur, landskap eller blommor. Synerna kan också visa förvrängda ansikten; små ansikten eller rutfält, men lyckligtvis är dylika synvillor inte symtom på mentala störningar. En synsvag person identifierar själv dem som synvillor trots att de ibland kan passa så väl in i sammanhanget, att personen tror att de är verkliga. Man kan jämföra dem med den fantomvärk som uppkommer efter en benamputation.

Känt men inte erkänt fenomen

Schweizaren Charles Bonnet beskrev för första gången synvillor hos en mentalt frisk synskadad person. Han publicerade år 1760 en beskrivning av de synvillor som förekom hos hans synsvaga farfar. De bestod av olika skepnader; bilder av människor och djur. Senare döptes fenomenet till Charles Bonnet syndrom. Fenomenet ansågs länge vara ovanligt. Omfattande undersökningar av det har bedrivits under de gångna tio åren. En av dessa visar att synvillorna är vanligare hos synsvaga än vad man tidigare trodde.

Fenomenet har varit mer eller mindre okänt, då man i allmänhet inte har berättat om sina synvillor för läkaren eller sina anhöriga. Somliga har hemlighållit dem i årtal fruktande att deras syner ska tolkas som psykiska symtom.

Många känner sig lättade när de får höra att fenomenet är känt och att det inte är fråga om en mental rubbning. Synvillor uppkommer i vaket tillstånd och vid fullt medvetande. De varierar mycket. Hos en del förekommer de flera gånger om dagen, hos andra bara några gånger om året. De varar i allmänhet från en minut till en timme. De är svartvita eller färgade, de kan vara rörliga eller orörliga. En del personer kan se dem skarpare än vid vanligt seende och därmed identifiera dem som synvillor. Somliga upplever dem bara med slutna ögon men största delen ändå när ögonen är öppna.

Syndromet har undersökts mest hos personer med ögonbottensjukdomar. Hos dem har, förutom synsvaghet, även hög ålder ansetts öka risken för synvillor. Syndromet förekommer dock i samband med alla ögonsjukdomar och det har också påvisats hos barn. Även andra sjukdomar och betablockerande medicinering kan vara orsaken. Många anser att synvillorna uppkommer mera vid speciella tillfällen t.ex. under kvälls- eller nattetid, vid svag eller stark belysning, under trötthet eller nervositet, vid tv-tittande, under bilkörning, under passivitet och ensamhet. Man tror att ensamhet och isolering framkallar fenomenet på grund av bristande sinnesimpulser i hjärnans syncentra.

Symtomen kan lindras

Synvillorna försvinner i allmänhet i sällskap med andra människor. Synvillorna saknar vanligen känslomässig betydelse

och de är sällan skrämmande. Ofta försvinner de eller blir neutrala efter ett och ett halvt år men hos somliga fortsätter de längre. De flesta störs inte av synvillorna men en del kan uppleva dem som obehagliga. Rätt information om dem har gjort livet lättare för personer som har dem. Man vet ännu relativt litet om fenomenet men det är viktigt att vårdpersonalen är medveten om Charles Bonnet syndromets existens och kan berätta om möjliga synvillor för personer, vilkas synförmåga snabbt har försämrats. Dessa skulle bättre kunna anpassa sig till sin försämrade synförmåga, då de inte samtidigt skulle behöva oro sig för sin mentala hälsa på grund av sina synvillor.

Synvillorna kan inte skapas medvetet och man kan inte påverka deras innehåll. Man kan dock på olika sätt försöka hindra deras uppkomst. Att öppna och sluta ögonen kan hjälpa. Andra konst är att bli du med dem, att se eller gå åt ett annat håll, att blinka med ögonen, att koncentrera blicken mot synvillan eller ifrån den, att söka sig bland andra människor och att öka belysningen. Förbättrat hälsotillstånd och medicinering kan hjälpa. Däremot finns det för närvarande inget effektivt botemedel.

Text: Arto Vanhanen, FM

Källor: Neuropsykolog Liisa Lahtinens föredrag hållet vid Synskadades Centralförbund rf 22.10.2009. Sammandrag av föredraget "Näetkö näkyjä heikkönäköinen?" av Päivi Asikainen och Antti Järvensivu.

■ Violeta Björkas och Ann-Britt Mattbäck tillsammans med representanter från Synskadeorganisationen i Guatemala City. Ann-Britt delar ut begagnade vita kappar och dito glasögon och regletter.

Vid en byväg i Guatemala

Det blåser en kall nordostlig vind över slätten, och jag sveper halsduken tätt kring halsen, drar ner mössan. Faso och jag är ute på vår vanliga promenad mot sjön. Jag har just avslutat ett telefonsamtal med Vera, och i tankarna går jag igenom vårt samtal. Vera är gravt synskadad och rörelsehindrad.

Hon bor på andra våningen i ett hus som saknar hiss, och kan inte ta sig ner på egen hand.

- Det går nog bra, hemsjukvården kommer och droppar i mina ögon, hemhjälpen handlar min mat, pension kommer den fjortonde varje månad.

Veras dotter bor i den södra delen av landet så hon kommer inte så ofta på besök. Under semestern var hon här, och vi åkte runt och hälsade på släkt och vänner. Blir det inte lite ensamt undrar jag?

- Jo visst, men jag stickar, lyssnar på radion, pysslar om mina blommor. På sommaren har jag fönstret öppet så jag kan höra fågelsången.

En mild fläkt sveper över mitt ansikte, det susar sakta i bakgrunden. Förtvivlat försöker jag dra bort någonting som trasslat in sig i mitt hår. Det är myggnätet som är draperat kring min säng, och vinden är den stora fläkten som finns i vårt hotellrum. Det dröjer ett tag innan jag har kommit från drömmens rike och inser att jag är i Guatemala. Jag är här tillsammans med min ledsagare May-Christine. Vi bor på Violeta och Stig Björkas hotell nere vid Stilla havets kust. Hotellet är litet och gemytligt med tak av palmlad, en restaurang med en sida öppen ut mot trädgården och simbasängerna. Det är Hotel Atelie del mar. Violeta är konstnär, hon målar tavlor, och hennes tavlor finns lite varstans i världen. Hon har sin ateljé på andra våningen i hotellet. Violeta och Stig

gifte sig i Guatemala, men Violeta ville lära känna Stigs hemland så paret bodde fyra år i Finland. Det var då jag kom i kontakt med Violeta. Hon frågade mig om jag kunde komma till Guatemala. Kanske kunde vi tillsammans göra någonting för synskadade där. Det gick tre år innan min resa blev av.

Svåra förhållanden för synskadade

Vi reste från Finland en kall novemberdag, och att komma till denna värme var nog en utmaning för våra kroppar. Vi kunde inte vistas i solen efter klockan åtta på morgonen. Vi vandrade i den solvarma sanden på stranden, lät vågorna svalka våra fötter. Monterrico är ett samhälle med ca 2800 invånare. Violeta och Stig hade kontaktat en synskadeorganisation i huvudstaden Guatemala City, och vi fick besök av tre personer därifrån. De kom med en buss som kallas kycklingbuss. Bland passagerarna fanns även får, getter och höns. På kvällen satt vi länge och diskuterade förhållandet i våra respektive länder. Där finns inget fungerande pensionsystem eller socialt nätverk. Det finns en organisation som arbetar för synskadade, där staten står för hälften av kostnaderna, resterande är frivillig verksamhet. I dess styrelse finns inga synskadade. Det delas helt godtyckligt bidrag till de synskadade. Där finns en blindskola, men många familjer som får ett synskadat barn upplever att det är en skam att

få ett handikappat barn och gömmer barnet som då inte har möjlighet till skolgång.

De hjälpmedel som finns i Guatemala inköps från Spanien, Guatemala är ju ett spansktalande land. Trots att hjälpmedlen inte är så dyra har inte många råd att köpa dem. Violeta hade informerat mig om vad de ville att jag skulle ta med. Vita käppar, glasögon och reglett var det viktigaste. Violeta visste att det bodde två synskadade i Monterrico. Det var hett när vi vandrade iväg längs byvägen. Vi hade Violeta som tolk och guide. Vi kom fram till en hög mur med en liten öppning där vi gick in. Det muromgärdade området var gårdsplanen. Mitt emot ingången fanns en likadan öppning mot havet. Bostadshuset av tegel hade jordgolv, fönstergluggar utan glas. För dörröppningen hängde ett skyнке. Huset hade jordgolv och hade två rum. Under ett korrugerat plåttak fanns bord och stolar, och där gick tupper, hönor och hundar och letade efter brödsmulor. Här bor Angela, en blind kvinna, hos sin dotter Rosalina och hennes familj, fyra generationer, tretton personer i samma hushåll. Angela är en liten späd kvinna, en ättling till Guatemalas urbefolkning mayafolket. Dagen till ära var Angela klädd i en vacker rosa klänning. Jag fick en varm kram och en puss på kinden. Violeta hade förklarat varför vi ville hälsa på, och jag bad Violeta fråga om Angela ville pröva på att gå med vit

käpp. Visst ville hon, och jag gick bakom och styrde Angelas hand som höll i käppen. Gemensamt kryssade vi fram mellan stolar husdjur och bråte. Vi skrattade båda hjärtligt. Via May-Christine och Violeta informerade jag också Angelas anhöriga om hur man ledsagar en synskadad. När vi kom på återbesök kom Angela emot oss med sin vita käpp och ett av barnbarnen gick bredvid.

Varmt och socialt klimat

Efter besöket hos Angela vandrade vi vidare förbi den katolska kyrkan där två grisar bökade framför ingången, barnen lekte på vägen. Vårt nästa besök gällde Salvatore, han är synsvag, och han är enligt sin fru Albertina mycket envis. Trots sin dåliga syn vill han röra sig självständigt ute i byn. Vi hade med oss många glasögon som Salvatore provade. Han fann ett par som han tyckte att han såg ganska bra med. Den vita käppen var nog en tingest han inte tog i sin hand trots Albertinas enträgna böner. Vi återvände till hotellet, där vi åt en lätt lunch, tomatsoppa med paprikabröd allt enligt Violetas recept. Gott. Under vår vistelse i Monterrico upplevde vi en liten jordbävning, två skalv, två på Richterskalan, lite obehagligt. Efter vår vistelse i Monterrico reste vi till Antigua Guatemala där vi stannade några dagar, men det är en hel historia det också. Kanske jag skriver om det i ett senare nummer av Finlands Synskadade.

- Från staden Antigua Guatemala. Bilden visar rökpuffar från en vulkan 13 km bort.

Efter hemkomsten är det många tankar och känslor som jag försöker bearbeta. Först tyckte jag att jag fått en stor lottovinst när jag föddes i Finland. Men så har jag i tankarna vandrat längs den solvarma byvägen i Monterrico, slunkit in till Angela. Hon äger absolut ingenting, är helt beroende av sin dotter och hennes familj. Hon lever i nära relation till sina anhöriga, har gemenskap med barn och barnbarn. Jag tänker på Vera, med social trygghet, hemhjälp, sjukvård. Vi lever i ett klimat där vi behöver

varma bostäder. Vi stänger om oss i våra rum, sveper in oss i varma kläder. Jag tror vi stänger in mycket av vår inneboende värme och omtanke om varandra. Vad är livskvalitet? Den frågan ger jag till dig min läsare. Jag återvänder ofta i tankarna till mötena med de varma, vänliga och impulsiva människorna i Guatemala, och finns det bara någon möjlighet reser jag nog dit igen.

Text: Ann-Britt Mattbäck
Foto: May-Christin Åkerlund

■ Från vänster ser vi De Blindas Vänners ordförande Ture Tähtinen, regissören och pristagaren Klaus Härö, pristagaren Jaana Makkonen, De Blindas Vänners sekreterare Miia Jalonen och vice ordförande Ari Suutarla.

Klaus Härö belönades för syntolkad film

Blindas Vänners informationspris gick i år till regissören och manusförfattaren Klaus Härö för filmen *Post till Pastor Jakob* som producerats med syntolkning, dock enbart på finska i samarbete med Synskadades Centralförbund. Priset, som innefattar en prissumma på 10 000 euro, delades ut för sjätte gången, i år i Borgå. Hederspriset på 2 000 euro tilldelas författaren av samma films originalmanuskript Jaana Makkonen.

- Jag kunde inte alls förvänta mig ett sådant pris, för mig var det en hjärtesak att jag fick göra en film i detta fina ämne, om en gammal blind präst, förklarade Klaus Härö under prisceremonin. Filmen är ett kammerspel om en dömd kvinna som släpps fri och får tjänst hos en åldrande, blind pastor. Den före detta

fången sköter motvilligt sitt uppdrag: att läsa högt ur alla brev som varje dag kommer till prästen från människor som vill att han ska be för dem och deras bekymmer. Filmen är unik ur synskadeperspektiv – den framförs som syntolkad och synskadade som behärskar finska kan för första gången avnjuta en populär

film samtidigt som alla andra. Att informationspriset i år gick till personerna bakom filmen Post till Pastor Jakob grundade sig på tre separata aktuella skäl. Dels är filmen tankeväckande och betydelsefull. I Härös film speglas tydligt hoppets betydelse som faktor för människans – också synskadade människors strävan efter ett gott liv. Dessutom skildrar berättelsen relationen mellan en hjälpande och en hjälpbehövande person på ett överraskande och rörande sätt. Den tredje anledningen, som under prisceremonin presenterades av De Blindas Vänners ordförande Ture Tähtinen, utgjorde det faktum att filmen är den första syntolkade kommersiella DVD-filmen, om än enbart på finska. Under den process då filmen blev till besökte regissören Klaus Härö i sällskap med huvudrollsinnehavaren Heikki Nousiainen Synskadades Centralför-

bund i syfte att göra research inför filmen. Härö provade till och med gå med den vita kappen. Klaus Härö har också andra erfarenheter av synskadade världen. Han gjorde sin civiltjänst på Arla-institutet och hans mångåriga vän, lärare och kollega, Kjell Sundstedt, förlorade sin successivt sin syn. Post till Pastor Jakob har blivit rikligt belönad också internationellt, för en tid sedan skördade filmen två priser på den nordiska filmveckan i tyska Lübeck, kyrkans specialpris och publikens pris. Produktionsbolaget Kinotar uppger att drygt 90 000 åskådare sett filmen i Finland. De Blindas Vänner grundades 1887, och föreningens syfte är att hjälpa synskadade.

Text och foto: De Blindas Vänner, sammanställd av Sofia Stenlund

■ Jaana Makkonen och Klaus Härö med sina diplom.

Käringen mot strömmen

Nu är alla nissar och nassar förhoppningsvis uppättna. Snön lyser vit på fur och gran. Vi har igen fått uppleva en riktig fordomdags vinter. Nyårsklockorna har ringt in det nya decenniet och vardagen tar vid.

Varje år när den stora högtiden börjar närma sig, kommer frågan: Hur och var skall du fira jul? Måste man faktiskt fira en traditionell jul, med vad allt det innebär! Om man skulle slopa julen! Vi hade ju just jul. Hur känns det sedan när man verkligen är inne i det? Blir det en jul med enbart ramar utan innehåll, när julens budskap fram?

Då kommer inbjudan till julmiddagen. Jag tackar glatt ja. Inte är det ju roligt att på julafton sitta trumpen i hemvrån. Nu blir det att ge sig ut på jakt efter julklappar till ett tiotal personer. Julka-

rusellen är i full gång. Att hitta på något roligt, fiffigt och kanske användbart är inte lätt, eftersom alla annorlunda gåvor som trädplantor, höns och skoluniformer redan är utnyttjade. Om man redan tryckt på startknappen är det väl bäst att åka med. Grannarna piskar mattor, visst bör också mina mattor luftas i den nyfallna snön. Det ena ger det andra, men det är första gången som käringen mot strömmen inte hänger upp julgardiner. Kakburkarna gapar tomma med smulor från förra julen. Endast en kaka bakas, småbröd kan ju inhandlas på julmarknaden. Bagarguddottern anländer med en trave kartonger. Allting är upplagt för frosseri.

Ribban för vilket julpynt som skall prioriteras blir hög. Ett undantag är den lilla ljusröda ljustomten, ett minne från barndomen. Den har tagits fram varje

jul. När den blev så skröplig att det var fara för att den skulle brista på mitten, fick den ett rött sidenband runt midjan. Numera ligger den nedpackad i en ask, och tas bara fram för beskådning.

Finländarna sänder massvis med julkort rapporterar posten. Motvallskäringen var en av dem. Det är trevligt att både få och sända kort gärna med personlig prägel. Tyvärr innehåller de flesta kort ingenting annat än God Jul önskar den och den.

Så gick det alltså när motvallskäringen gick med strömmen precis som brukligt är. Berget med servetter och pannlappar bara växer. Innehållet i godisaskarna har däremot minskat. Nu är läget under kontroll igen. Det oppositionella jaget fattar tag i sina livvakter (stavpoj-karna) och går på en motionsrunda. Hej då!

Viva Holm
Lojo

■ Karita Andersén berättar att hon ofta brukar ofta vara den äldsta av de deltagande kvinnorna när hon tävlar. Hon har rest runt till diverse tävlingar i sällskap med Svante och Per-Ole Ekstrand.

”Vi utmanar de andra distriktet!”

Karita Andersén, Svante Ekstrand och Per-Ole Ekstrand har en stark gemensam nämnare, nämligen bowlingen. Varje måndag samlas de tillsammans med finskspråkiga synskadade på bowlingbanan, de åker runt och tävlar aktivt, men önskar att det skulle finnas fler svenskspråkiga synskadade som vill börja aktivt med sporten bowling.

- För att fungera som lag i de nationella cuptävlingarna måste man vara minst tre personer, men vi skulle så gärna vara fler, är de tre bowlingaktiva rörande överens. Vi önskar att också andra svenskspråkiga föreningar skulle börja, för tillfället är vi de enda.

Per-Ole och Karita har redan ungefär tio mer eller mindre aktiva år bakom sig, medan Svante kom med för fem-sex år sedan. Visst har också andra medlemmar spelat till och från, men Karita, Svante och Per-Ole är de enda som intresset verkligen hållit i sig för. För att bowla, eller delta i cuptävlingarna för den delen, behöver man inga stora förhandskunskaper. I tävlingsammanslagning delas de tävlande in i olika klasser enligt vilken nivå de uppnått under tidigare års säsong.

Under de första åren var det bara det finska språket som hördes från de andra banorna, men Jakobstadsbowlarna lät sig inte avskräckas.

- I början var det lite svårt för dem att acceptera att också svenskspråkiga var med, men nu har vi till och med fått dem att förstå svenska! Om vi av någon anledning inte är där frågar de ofta efter oss, berättar Karita leende.

Bowlingtrion framhäver att sporten har ett otal positiva sidor. Det är många som tror att det är mycket tungt eller överdrivet tekniskt, men med lite erfarenhet klarar de flesta att hantera klotet. Klara fördelar är att det är sociala träffar då man samlas för träning eller tävling, och att man sporras och moti-

veras av att vara med i tävlingar och se konkreta resultat. Andra bra saker med bowlingen är att deltagarna kan vara av vilken ålder som helst samt att man med rätt tyngd på klotet och andra förutsättningar kan träna upp sin balans.

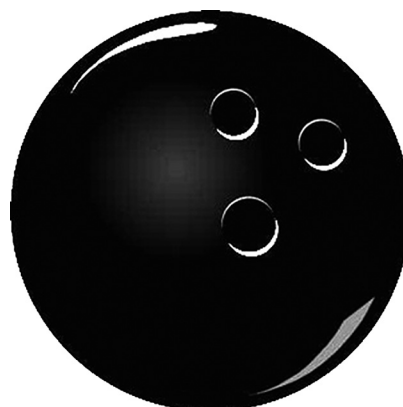
Helt blinda bowlare brukar ha med sig ledsagare för att kunna veta hur många käglor man har kvar, var man ska starta och andra praktiska frågor.

- Det är en rolig sport! tycker Karita entusiastiskt. Man får motion både för kropp och själ och bättre koordination.

Cupdeltävlingarna är sammanlagt åtta till antalet, närmast under 2010 i Kuopio, Tammerfors och under Vinterdagarna i Jyväskylä. Hittills har både resande och tävlingar gått bra utan missöden, men bowlingtrion berättar att de alltid önskat att fler svenskspråkiga skulle vara med.

- Vi utmanar er! Det skulle vara så roligt och ni har samma möjligheter som oss!

Text: Sofia Stenlund
Foto: Maila Ekstrand

Meddelanden

FPA upphandlar tolkningstjänster för handikappade

I höst tar FPA över ansvaret för ordnande av tolkningstjänster för handikappade från kommunerna. FPA upphandlar tolkningstjänsterna och förmedlingscentralerna under vårens lopp. Klienternas rätt till tolkning förändras inte.

1.9.2010 tar FPA över ansvaret för tolkningstjänster för svårt hörselskadade, hörsel- och synskadade samt personer med talskada. Riksdagen godkände lagen om ordnande av tolkningstjänster i december 2009. Tolkningen kan omfatta tal, teckenspråk, tecknat tal, skrivtolkning eller andra metoder som kompletterar kommunikationen. Klienternas rätt till tolkningstjänster förändras inte i och med att FPA tar över ansvaret för tolkningstjänsterna. Omkring 4 000 personer har för tillfället giltiga beslut om tolkningstjänster. Årligen beviljas drygt 50 nya beslut.

Från och med september ska tolkningstjänsterna beställas via särskilda förmedlingscentraler. FPA börjar upphandla förmedlingscentraltjänsterna i enlighet med lagstiftningen om offentlig upphandling. Enligt preliminära planer ska tolkningstjänsterna förmedlas via fem förmedlingscentraler på olika håll i landet.

Också de företag och enskilda yrkesutövare som erbjuder tolkningstjänster ska upphandlas. Även denna upphandling inleds i början av året och då väljs de vars tjänster förmedlingscentralerna förmedlar till klienterna.

Datasystemet för förmedlingen har redan upphandlats. Det är ett dataprogram dit klienternas beställningar registreras. På basis av upphandlingen skaffas förmedlingssystemet jämte stödtjänster från Innofactor Oy.

Flexibel övergång för klienterna

Giltiga beslut om tolkningstjänster förs över från kommunerna till FPA hösten 2010. Målsättningen är att övergångsskedet ska ske flexibelt för klienterna.

Beställningar av tolkningstjänster som görs till kommunerna före 1.9.2010 kan göras som förut. Kommunen kan också, med klientens medgivande, förmedla klientens beställningar för hösten 2010 vidare till den regionala förmedlingscentral som har ingått avtal med FPA. Då går även höstens tolkningsbeställningar direkt till FPA:s förmedlingssystem.

FPA har inrättat en särskild expertenhet för tolkningstjänsterna, Centret för tolkningsservice för handikappade. Enheten som finns i Åbo handlägger ansökningar om tolkningstjänster. Enheten kommer också att fungera som rådgivnings- och styrenhet för bl.a. FPA-byråerna, klienterna, förmedlingscentralerna och samarbetspartnerna.

FSS Friidrottstävlingar och Bocciaturnering 11-13 juni 2010

Den 11-13 juni går FSS sjätte friidrottstävlingar samt bocciaturnering av stapeln. Platsen för dessa evenemang är denna gång Borgå.

Mer information om evenemanget i nästa nummer av Finlands Synskadade. Boka in datumet i din kalender redan nu!

Hälsar

Tina från FSS kansli

Rättelse till FS 10/2009

I Matti Hokkanens artikel angående stödpersonsverksamhetens utfärd i Finlands Synskadades senaste nummer, nummer 10 2009, hade det smugit sig in ett fel. På några ställen hade artikelskribenten skrivit Iloharju som ställets namn ett par gånger i stället för Iloranta, som alltså är det rätta namnet. Ställets webbplats är www.iloranta.fi.

Arto Rintamäki ger ut soloskiva

FSS mångåriga medlem, musikern Arto Rintamäki, har gett ut en ny skiva. Skivan innehåller 17 låtar av vilka fyra är egna kompositioner, två egna texter och sju egna översättningar. Skivan heter Arto Rintamäki med KOMPisar, och som namnet säger medverkar flera framstående musiker och Artos vänner på skivan. Bland dem kan nämnas Ami Aspelund och Geir Rönning.

Skivprojektet är Artos bevis på hur man med vilja och envishet kan övervinna motgångar, då han drabbades av en stroke med tillhörande komplikationer år 1999. Arto Rintamäkis skiva kan beställas via hemsidan www.triosaludo.fi, eller per e-post till adressen info@triosaludo.fi till priset 20 euro.

Meddelanden från distriktet

Åbolands Synskadade r.f.

Åbolands Synskadade håller februari månads medlemsträff lördagen den 20.02. kl. 14.00 på Seniorstugan, Elmgrensvägen 2, i Pargas. Program och kaffeservering. Åboborna anmäler sig till Harriet, tfn 4584665 och Kimitoöns medlemmar till Birgitta, tfn 422253. Väl mött på medlemsträffen!

Styrelsen

Svenska synskadade i mellersta Nyland r.f

Gott nytt år till er alla!

Verksamheten har startat igen efter julhelgen.

Nytt för i år är kansliets, "Hörnans", öppethållningstider:

Må-ti: 9.30-13.30

To: 13.30-15.30

Tfn 612 1779

Måndagsträffarna kl.13.00 fortsätter som vanligt med varierande program.

Utöver detta kommer vi även, en gång i månaden, att ha en torsdagskvällsträff.

Vattenjupan fortsätter igen, som vanligt, om fredagarna.

Mera om vårt program finns det på kommande medlemsband, så lyssna på dem!

Vi ses på Hörnan!

Svenska Synskadade i Östnyland r.f.

Svenska Synskadade i Östnyland håller februari månads träff lördagen den 20 februari klockan 13 i Kajutan, Ågatan 33 i Borgå. Välkomna!

Vasa svenska synskadade r.f.

God fortsättning på det nya året! Vi har inlett vår verksamhet och ser framemot ett aktivt år i gemenskapens tecken.

- Mimoselgrupperna träffas varannan onsdag jämna veckor. Förmiddagsgruppen kl. 10 och eftermiddagsgruppen kl. 13. Mimosel ordnas i samarbete med Folkhälsan och ledare är Camilla Westerlund.
- Punktskriften har börjat och grupperna träffas varannan torsdag kl. 10. Kurserna ordnas i samarbete med Svenska studiecentralen.
- Boccia spelas onsdagar och träff är det på Lyktan kl. 17.
- Bowling spelas ca en gång per månad. För mera information kontakta kansliet.

När denna tidning utkommer har vår första medlemsträff kombinerad med Brailledagen (23.1) hållits i Vasa och en ny Brailör har korats. Planeringen av vårens verksamhet pågår. Följ med

medlemsbandet och Vasabladets föreningspalt för mera information om medlemsträffar och andra evenemang. Om du har frågor kontakta Tina på kansliet, mån-tor kl. 9-11. Tel. 317 0654. Med önskan om en fin början på det nya året!
Distriktssekreterare, Tina Back.

Norra Österbottens Svenska Synskadade r.f.

Återupplev sommarens förbundsmästerskap i friidrott!

Det finns nu möjlighet att beställa DVD-filmen från FSS-mästerskapen, som hölls i Jakobstad 12 - 14.6. Larsmo När-TV har sammanställt en ca 70 min lång film. Beställningar görs via NÖSS r.f. tfn: 7234 880 eller noss@multi.fi.

Läsecirkeln i punktskrift med Klas Lindfors hålls på måndagar kl 10 på Fyren.

Ifall intresse finns så startar vi även en studiecirkel i punktskrift för nybörjare, anmäl ditt intresse till Fyren, tfn 7234 880.

Bowlarna tränar måndagar kl 13 - 14 på Idrottsgården.

Vattengympa på Östanlid hålls onsdagar, grupp 1 kl 12 - 13 och grupp 2 kl 13 - 14.

En diskussionsträff för anhöriga ordnas tisdagen 16.2 kl 18.30 på Fyren. Ann-Charlotte Willför från Folkhälsan samt Pia Nabb och Ann-Mari Ekstrand medverkar.

Vi planerar att ordna en friluftsdag med uteaktiviteter, korvgrillning, kaffe och trevlig samvaro en lördag i mars vid Bergö sportstuga i Pedersöre. Mera info på medlemsbandet eller från Fyren.

Välkomna med!

styrelsen

Svenska synskadade i Västnyland r.f.

Svenska synskadade i Västnyland r.f. samlas till månadsträff lördagen den 13 februari 2010 kl. 13.00 i verksamhetscentret Lyan, Prästängsgatan 12, Ekenäs.

Eftersom det är fastlagstid serveras vi ärtsoppa och fastlagsbulle varefter lektorn och författaren Sture Lindholm talar under rubriken "Ekenäs 1918". Transport längs kända rutten. Anmälan senast torsdag den 11 februari till Bjarne Sandberg, tfn 040-544 8313 eller till Birgitta Nordström, tfn 019-231 118.

Hjärtligt välkommen med.

Styrelsen.

Kurs/läger för familjer

Tid: 14–19.6 2010

Plats: Päiväkumpu, Karislojo

Ansökningstid: Fortlöpande, senast 15.3 2010

Kursen är ämnad för synskadade barn och deras familjer. Hela familjen påverkas av synskadan och kursen fokuserar på familjemedlemmarnas känslor och sociala samspel.

Målsättningen är att stärka föräldrarna i sitt föräldraskap, skapa relationer till andra familjer med synskadade barn, ge syskonen möjlighet att träffa andra syskon till synskadade samt ge de synskadade deltagarna möjlighet att träffa andra synskadade barn.

I programmet ingår gruppverksamhet, gruppdiskussioner med familjeterapeut samt föreläsningar angående barns utveckling, utbildningsmöjligheter och socialskydd. För barnen ingår olika spel, lekar, samarbetsövningar samt gemensamma aktiviteter för alla deltagare.

FPA kursnummer 35419

**Kontakta FSS rehabiliteringshandledare
för närmare upplysningar och anmälningar:**

Nyland: Stina Wiik Latvala, tfn 040-511 3345,
e-post: stina.wiik-latvala@fss.fi

Åboland och Åland: Carina Willberg,
tfn 040-511 3345, e-post: carina.willberg@fss.fi

Österbotten: Pia Nabb, tfn 050-561 2950,
e-post: pia.nabb@fss.fi

